

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 426/2023
07.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у правној ствари тужилаца 1.) „Energo consulting power“ d.o.o. Нови Сад, ул. Привредникова бр. 6, и 2.) АА из ..., ул. ... бр. ..., чији је заједнички пуномоћник у ревизијском поступку Урош Кеча, адвокат у ..., против туженог Предузеће за производњу, унутрашњу и спољну трговину „UNIPROM“ д.о.о. Земун, ул. Батајнички пут бр. 3а, чији је пуномоћник Александар Тодоровић, адвокат из ..., ул. ... бр. ..., ради наплате уговорне казне, вредност спора 50.000.000,00 динара, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 5885/19 од 09.09.2021. године у седници већа одржаној дана 07.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

I ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца, изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 5885/19 од 09.09.2021. године.

II ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка, као неоснован.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 1682/18 од 03.07.2019. године, у ставу I одбијен је захтев тужилаца Energo consulting power d.o.o. Нови Сад, и АА из ..., да се обавезе тужени Предузеће за производњу, унутрашњу и спољну трговину UNIPROM д.о.о. Земун, да тужиоцима на име уговорне казне, исплати новчани износ од 500.000,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са законском затезном каматом по Закону о затезној камати почев од 30.03.2018. године као дана утужења па до исплате, а у року од 8 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, као неоснован. Ставом II изреке, обавезани су тужиоци да туженом солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 766.500,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 5885/19 од 09.09.2021. године, у ставу 1 изреке, одбијена је жалба тужилаца и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 1682/18 од 03.07.2019. године. Ставом 2 изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против пресуде Привредног апелационог суда Пж 5885/19 од 09.09.2021. године, тужиоци преко пуномоћника из реда адвоката су благовремено изјавили ревизију, због битних повреда парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени преко пуномоћника у одговору на ревизију је оспорио у целини наводе из ревизије и предложио да се иста одбије као неоснована, Трошкове ревизијског поступка је тражио.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у складу са одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр, 72/11...са изменама) и утврдио да ревизија тужилаца није основана.

У поступку није учињена битна повреда поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности нити су у другостепеном поступку учињене битне битне повреде из става 1. овог члана.

Предмет тужбеног захтева је наплата износа од 500.000,00 евра, а на име уговорне казне предвиђене уговором о пословно-техничкој сарадњи између тужилаца и туженог дана 21.12.2016. године.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац другог реда АА је 100% власник тужиоца првог реда, који је у току стечајног поступка над Минел фепо а.д у стечају из Зрењанина био закупац погона фабрике стечајног дужника, где се бавио производњом. Дана 21.12.2016. године, између тужиоца и туженог је закључен Уговор о пословно техничкој сарадњи, у циљу куповине стечајног дужника као правног лица, и констатовано да постоји интерес уговорних страна да успоставе сарадњу ради даљег развоја пословања и производног програма Минел фепо и ради заједничког наступања на тржишту. Заједничким улагањем имовине, средстава, стечених права и know how, тужени и АА би постали сувласници Минел фепа, са правом гласа и управљања друштвом, односно са правом учешћа у добити. Тужени би обезбедио новчана средства за куповину фирме у стечају, а АА ће донети одговарајуће одлуке ради спровођења статусне промене припајања тужиоца првог реда привредном друштву Минел фепо као друштву стицаоцу. По том основу ће се извршити замена удела, тужилац првог реда би престао да постоји, а АА би постао сувласник Минел фепа са уделом од 49%.

Уговор о пословно техничкој сарадњи од 21.12.2016. године како је утврђено, закључен је под одложним условом који се и остварио. Одредбом члана 10. став 1. Уговора тужиоци су се обавезали да туженом доставе преглед свих потраживања, обавеза, као и преглед имовине које има привредно друштво Energo consulting power доо на дан сачињавања прегледа, односно да доставе бруто биланс са стањем на дан 30.11.2016. године, биланс стања, биланс успеха и аналитичка конта за групу 228. и 421. Одредбом члана 11. ст. 1. и 2. Уговора, парничне странке су констатовале да достављање документације из члана 10, представља битан елемент уговора, те да Уговор неће производити правно дејство у случају недостављања тражене документације најкасније до протекла три радна дана након потписивања Уговора о

купопродаји стечајног дужника као правног лица. У члану 6. став 4. Уговора је предвиђено да у случају неоснованог одбијања било које уговорне стране да приступи доношењу одлуке о статусној промени припајањем, односно да закључи нацрт уговора о статусној промени и спроведе законом прописане радње ради уписа у регистар, друга уговорна страна има право на уговорну казну у висини од 500.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате

Првостепени суд је утврдио и да је дана 13.01.2017. године закључен Уговор о купопродаји стечајног дужника Минел фепо АД, у стечају из Зрењанина, као правног лица, који је оверен код јавног бележника Магдалене Цвитковац из ... под бр. УОП 46/17 од 13.01.2017 године, и то за цену од 215.011.046,00 динара, која цена је виша за износ од око 90.000.000,00 динара у односу на почетну цену наведену у огласу о продаји стечајног дужника као правног лица. Тужилац првог реда је са туженим закључио 10.02.2017. године Уговор о зајму, којим се обавезао да на рачун туженог уплати позајмицу од 45.000.000,00 динара. Овај износ је делимично обезбеђен од кредита који је АИК банка одобрила првотужиоцу, а делимично из постојећих средстава првотужиоца. За обавезу првотужиоца из Уговора о кредиту са АИК банком је гарантовао тужени као јемац-платац, те је практично тужени и отплатио овај кредит, а о чему постоји потврда АИК банке о измирењу обавеза.

Тужени је тужиоцима доставио предлог за закључење Анекса уговора о пословно техничкој сарадњи од 18.01.2017. године, а постојао је и предлог за доношење новог уговора о пословно техничкој сарадњи од 10.02.2017. године, али није дошло до њиховог закључења. Тужени је, затим, дописом од 07.02.2017. године обавестио тужиоце о престанку важења Уговора о пословно техничкој сарадњи од 21.12.2016. године и то пре свега због непоступања тужилаца по одредбама чл.10. Уговора. Решењем АПР БД бр 25009/2017 од 29.03.2017 године из имена стечајног дужника Минел фепо АД, у стечају из Зрењанина брисана је ознака „у стечају” и уместо стечајног управника уписан је директор као нови законски заступник, а решењем АПР БД бр.35092/2017 од 27.04.2017. године, је промењена правна форма и пословно име и исто гласи „Minel energy” доо из Зрењанина. Такође су регистроване измене оснивачког акта и подаци о капиталу, односно о члану друштва због уписа туженог као новог члана и власника. Тужилац другог реда као једини члан и власник тужиоца првог реда у функцији скупштине донео је 30.03.2017. године одлуку о усвајању статусне промене припајања првотужиоца предузећу Минел фепо и одлуку о усвајању нацрта уговора о статусној промени. Међутим, до припајања првотужиоца предузећу Минел фепо није дошло, па су тужиоци 29.09.2017.године упутили туженом опомену пред тужбу.

Првостепени суд утврђује и да је Уговор о купопродаји стечајног дужника као правног лица закључен дана 13.01.2017. године, те да су тужиоци доставили документацију дана 21.12.2016. године са бруто билансом на дан 31.10.2016 године и дана 23.01.2017. године са бруто билансом на дан 31.12.2016 године, чиме је обухваћено и стање на дан 30.11.2016. године, али да нису доставили аналитичка конта за групу 228 и 421 јер на тим контима није било промене па није ни сачињена аналитика, те првостепени суд закључује да тужиоци и нису били дужни доставити аналитичке картице за конто 228 и конто 421. Првостепени суд налази да је дошло до знатне измене околности које су постојале у време закључења првобитног уговора о

пословно техничкој сарадњи јер је цена стечајног дужника за 70%виша од оне коју су странке предвиделе а тужиоци нису пристали да се закључи нови уговор нити пристали на измену постојећег тако да на крају првостепени суд закључује, да тужиоци немају право у овој ситуацији на наплату уговорне казне, јер нема повреде уговорних обавеза од стране туженог.

Другостепени суд полазећи од утврђеног чињеничног стања, налази да је првостепени суд погрешно закључио да је тужилац испунио своју обавезу достављања уговорене документације, јер је пропустио да примени одредбе члана 99. став 1. и 125. став 1. Закона о облигационим односима али налази да је правилна одлука којом је одбијен захтев тужиоца неоснован са следећих разлога.

Према закључку другостепеног суда, из садржине закљученог Уговора о пословно техничкој сарадњи од 21.12.2016. године следи да је рок од 3 радна дана за достављање документације из чл. 10 Уговора, био одређен као битан састојак уговора, услед чега је уговор раскинут по самом закону због неиспуњења обавеза тужилаца у уговореном року. Другостепени суд налази да одредбе уговора се тумаче онако како оне гласе, те се не може прихватити закључак првостепеног суда да би уговор био раскинут само у случају да тужиоци нису доставили никакву документацију. Одредбом члана 10. став 1. Уговора о пословно техничкој сарадњи од 21.12.2016. године, побројана је документација коју су тужиоци били дужни доставити туженом, а то је бруто биланс на дан 30.11.2016. године, за који је у првостепеном поступку утврђено да никада није достављен туженом, односно утврђено је да му је дана 21.12.2016. године достављен бруто биланс на дан 31.10.2016. године, а дана 23.01.2017. године достављен бруто биланс са стањем на дан 31.12.2016. године. Како је Уговор о купопродаји стечајног дужника као правног лица закључен дана 13.01.2017. године, то је последњи дан рока за достављање документације туженом био четвртак, 19.01.2017. године, тако да је дана 23.01.2017. године, када је туженом достављен бруто биланс тужиоца првог реда са стањем на дан 31.12.2016. године, Уговор о пословно техничкој сарадњи од 21.12.2016. године био раскинут по сили закона у смислу одредбе члана 125. став 1. Закона о облигационим односима.

На основу изнетог, другостепени суд налази да је тужбени захтев неоснован сходно одредбама члана 132. и 272. став 1. Закона о облигационим односима, и да тужилац нема право да тражи утужени износ на име уговорне казне због неизвршења уговора у смислу члана 273. Закона о облигационим односима.

Према оцени Врховног суда, побијана другостепена одлука је донета правилном применом материјалног права. Наводи из ревизије тужилаца нису основани.

Другостепени суд је на основу одредби Уговора о пословно техничкој сарадњи од 21.12.2016. године, које су јасне, правилно закључио да је уговор раскинут по сили закона, сагласно одредби члана 125. став 1. Закона о облигационим односима и то због неиспуњења уговорених обавеза од стране тужиоца - недостављања уговорене документације, што му је била обавеза по члану 10. наведеног уговора и то као битан састојак уговора. У тој ситуацији тужилац нема право да тражи уговорену казну услед неиспуњења уговора.

Неоснован је навод ревизије тужилаца да је другостепени суд приликом доношења одлуке, занемарио одредбу члана 125. став 2. и 3. Закона о облигационим односима с обзиром да није изјавио раскид уговора због недостављања документације. Овај навод је неоснован, јер до раскида уговора ће увек доћи, по сили закона, када испуњење обавезе у одређеном року представља битан састојак уговора, ако дужник својом кривицом у року исту не испуни. Раскид наступа дакле, по сили закона и без посебне изјаве.

Неоснован је ревизијски навод којим се истиче да сврха одредбе члана 10 уговора и њен домет није од утицаја на питање реализације закљученог уговора о пословно техничкој сарадњи већ је само од утицаја на проценат тужиоца у уделу купљеног друштва. Неоснован је зато што без достављања документације о имовини и обавезама друштва која је предвиђена уговором, се не може спровести уговор у делу статусних промена и одредити сувласнички удели у друштву које се купује. С друге стране, како је у поступку утврђено, дошло је и до промењених околности и то знатно веће цене стечајног дужника који се продаје као правно лице у односу на ону која је уговором предвиђена, због чега је требало изменити одредбе Уговора о пословнотехничкој сарадњи. Тужиоци нису пристали на измене уговора због чега је тужени обавестио да је Уговор о пословно техничкој сарадњи престао да важи.

Уговорна казна предвиђена је у одредбама чл. 270, 271, 272. и 273. Закона о облигационим односима. Наведеним одредбама овог закона се опредељује двострука функција уговорне казне. Она се, с једне стране, опредељује као уговорно средство обезбеђења извршења дужникове обавезе, а с друге стране као претпостављена штета коју ће поверилац претрпети у случају скривљеног задоцњења или скривљеног неиспуњења уговором конституисане обавезе дужника. На тај начин се и правна природа уговорне казне опредељује као средство обезбеђења и накнаде штете. Циљ уговорне казне је да додатно осигура извршење дужникове обавезе, а ако до тога не дође да се повериоцу призна и исплати претпостављена штета у висини уговором одређене уговорне казне. Конституисањем права на уговорну казну повериоцу се законом признаје остварење права на накнаду штете до висине уговорне казне коју ће исти реализовати без икаквих посебних услова. Тиме се поверилац по самом закону ставља у далеко лакшу позицију у погледу намирења причињене му штете због раскида уговора од оне у којој би се нашао да уговором није била прописана уговорна казна за случај неиспуњења дужникове обавезе.

У овом спору је утврђено да је Уговор о пословно техничкој сарадњи од 21.12.2016. године, раскинут по сили закона, зато што тужилац у уговореном року, није испунио уговорене обавезе и то управу обавезу за коју је као средство обезбеђења извршења обавезе била предвиђена уговорна казна, нити је тужилац доказао да је до раскида уговора дошло кривицом туженог. У тој ситуацији тужилац није та уговорна страна која би имала право да тражи уговорну казну, како је то закључио другостепени суд.

То су разлози на основу којих је Врховни суд применом процесних овлашћења из члана 414. Закона о парничном одлучио као у ставу један изреке пресуде.

Врховни суд решавајући о захтеву туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка налази да одговор на ревизију није био нужан у овој правној ствари па ни

трошкови за састав одговора не представљају нужне трошкове поступка који би се досудили туженом на терет тужиоца. Из тог разлога је захтев одбијен и одлучено као у ставу два изреке применом одребе члана 165. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић